

**Lieta C-807/23**

**Lūguma sniegt prejudiciālu nolēmumu kopsavilkums saskaņā ar Tiesas  
Reglamenta 98. panta 1. punktu**

**Iesniegšanas datums:**

2023. gada 29. decembris

**Iesniedzējtiesa:**

*Oberster Gerichtshof* (Austrija)

**Datums, kurā pieņemts iesniedzējtiesas nolēmums:**

2023. gada 16. oktobris

**Apelācijas sūdzības iesniedzēja:**

DF

**Atbildētāja apelācijas tiesvedībā:**

*Rechtsanwaltskammer Wien*

---

**Pamatlietas priekšmets**

Reģistrācija Advokātu palīgu reģistrā – Advokātu apmācība – Pielīdzināmais  
prakses laiks un pamata prakses laiks – Darbība ārvalstīs

**Lūguma sniegt prejudiciālu nolēmumu priekšmets un juridiskais pamats**

Savienības tiesību interpretācija, LESD 267. pants

**Prejudiciālais jautājums**

Vai LESD 45. pants par darba ņēmēju pārvietošanās brīvību ir jāinterpretē tādējādi, ka attiecīgā tiesību norma nepieļauj valsts tiesību noteikumus, atbilstoši kuriem kā nosacījums reģistrācijai Austrijas advokātu palīgu reģistrā paredzētās prakses daļa (apmācības laiks) apmācāmajam ir obligāti jāiziet kā advokāta palīgam advokātu birojā Austrijā, tātad iekšzemē, (pamata prakses laiks), bet darbība advokātu birojā citā Eiropas Savienības dalībvalstī netiek uzskatīta par

pietiekamu šīs prakses daļu (apmācības laiks), pat ja to veic Austrijā reģistrēta advokāta uzraudzībā Austrijas tiesību jomā?

### **Atbilstošās Savienības tiesību normas**

LESD 45. pants

Eiropas Parlamenta un Padomes Direktīva 98/5/EK (1998. gada 16. februāris) par pasākumiem, lai atvieglotu advokāta profesijas pastāvīgu praktizēšanu dalībvalstī, kas nav tā dalībvalsts, kurā iegūta kvalifikācija

Padomes Direktīva 89/48/EEK (1988. gada 21. decembris) par vispārēju sistēmu tādu augstākās izglītības diplomu atzīšanai, ko piešķir par vismaz trīs gadu profesionālo izglītību

### **Atbilstošās valsts tiesību normas**

*Bundesgesetz über den freien Dienstleistungsverkehr und die Niederlassung von europäischen Rechtsanwältinnen und Rechtsanwälten sowie die Erbringung von Rechtsdienstleistungen durch international tätige Rechtsanwältinnen und Rechtsanwälte in Österreich (EIRAG)* [Federālais likums par Eiropas advokātu pakalpojumu sniegšanas brīvību un reģistrāciju Austrijā, kā arī par starptautiski praktizējošu advokātu juridisko pakalpojumu sniegšanu Austrijā, turpmāk tekstā – “EIRAG”]

*Rechtsanwaltsordnung (RAO)* [Advokatūras noteikumi, turpmāk tekstā – “RAO”]

§ 30 (1) Lai panāktu iekļaušanu Advokātu palīgu reģistrā, uzsākot praksi advokātu birojā, [Advokātu kolēģijas] komitejā ir jāiesniedz pieteikums, pievienojot pierādījumus par Austrijas, Eiropas Savienības dalībvalsts vai citas Līguma par Eiropas Ekonomikas zonu līgumslēdzējas valsts, vai Šveices Konfederācijas pilsonību, un Austrijas tiesību studiju pabeigšanu (3. pants). Prakses laiku advokātu birojā (2. panta 2. punkts) skaita tikai no šī pieteikuma iesniegšanas dienas.

§ 2 (2) Prakse 1. punkta izpratnē ilgst piecus gadus. No tiem vismaz deviņi mēneši ir jāpavada tiesā vai prokuratūrā un vismaz trīs gadi – advokātu birojā Austrijā.

3. Tās prakses laikā, kurai nav obligāti jānotiek tiesā, prokuratūrā vai advokātu birojā Austrijā, ieskaita arī:

1) Austrijas tiesību studijām (3. pants) sekojošas augstskolas izglītības periodu, kas nepārsniedz sešus mēnešus, ja saistībā ar to ir iegūts vēl viens akadēmiskais grāds tiesību zinātnēs;

2) 1. punktā aprakstītajai līdzvērtīgu praksi ārvalstīs, ja šī darbība ir bijusi noderīga, lai strādātu advokāta profesijā;

3) citu praktisku juridisku darbību Austrijā vai ārvalstīs, ja šī darbība ir bijusi noderīga, lai strādātu advokāta profesijā, un tā ir veikta atbilstoši kvalificētas personas vai iestādes uzraudzībā.

### Īss faktisko apstākļu un pamatlietas izklāsts

- 1 DF, pirmā apelācijas sūdzības iesniedzēja, ar 2022. gada 14. janvāra elektronisko pastu iesniedza *Rechtsanwaltskammer (RAK) Wien* [Vīnes advokātu kolēģijai] pieteikumu reģistrācijai Advokātu palīgu reģistrā, kā arī, pamatojoties uz *RAO* 15. panta 3. punktu, lūdza izsniegt leģitimizācijas apliecību, no kuras izriet pārstāvības pilnvaras tiesā (*kleine Legitimationsurkunde*). Šajā sakarā viņa nosūtīja arī pieteikuma veidlapu, kuru kā apmācošais advokāts bija sagatavojis KI – otrais apelācijas sūdzības iesniedzējs.
- 2 DF ar 2022. gada 7. marta vēstuli, atbildot uz papildu jautājumiem, darīja Advokātu kolēģijai zināmu, ka viņa strādā pie Džounsa Deja [*Jones Day*] Frankfurtē pie Mainas (Vācija), kur atrodas arī viņas domicils un pastāvīgā dzīvesvieta. Vīnē viņai ir otrā dzīvesvieta. Viņas apmācošais advokāts ir Austrijas advokāts un Džounsa Deja partneris Frankfurtes birojā. Viņš Austrijas un citiem klientiem sniedz konsultācijas par Austrijas tiesību normām un pārstāv viņus Austrijas iestādēs un tiesās. Viņa apmācošo advokātu arī pavada uz šīm vietām. Viņa vairākas reizes nedēļā sazinās ar Austrijas iestādēm un tiesām, pārstāvot sava apmācošā advokāta klientus.
- 3 DF iesniedza arī savu darba līgumu ar Džounsu Deju. Tas bija noslēgts saskaņā ar Vācijas tiesību normām un DF darba vieta bija Frankfurte pie Mainas.
- 4 KI ar 2022. gada 20. aprīļa vēstuli iesniedza, tostarp, sarakstu ar pārskatu par darbiem Austrijas tiesību jomā, kurus laika posmā no 2022. gada 1. janvāra līdz 14. aprīlim bija veikusi pirmā apelācijas sūdzības iesniedzēja.
- 5 Ar 2022. gada 14. jūnija lēmumu kompetentā Vīnes advokātu kolēģijas nodaļa noraidīja pieteikumus par pirmās apelācijas sūdzības iesniedzējas reģistrāciju Advokātu palīgu reģistrā un par leģitimizācijas apliecības, no kuras izriet pārstāvības pilnvaras tiesā, izsniegšanu. *RAO* 30. panta 1. punktā gan neesot ietvertas teritoriālas prasības kā nosacījums advokāta palīga reģistrācijai, tomēr attiecīgais noteikums atsaucoties uz *RAO* 2. panta 2. punktu, kurā esot prezumēta advokāta palīga darbība advokātu birojā Austrijā.
- 6 Pirmā apelācijas sūdzības iesniedzēja apstrīdēja šo lēmumu. Tomēr Vīnes advokātu kolēģijas (plēnums) komiteja ar 2022. gada 6. septembra lēmumu atstāja to spēkā un noraidīja pirmās apelācijas sūdzības iesniedzējas pieteikumu. Šajā sakarā tika norādīts sekojošais:

- Otrās apelācijas sūdzības iesniedzējs esot Džounsa Deja, saskaņā ar ASV Ohaio štata tiesībām dibinātas neierobežotas partnerības, kas reģistrēta Klīvlendā [*Cleveland*], partneris. Viņa advokāta birojs esot reģistrēts Vīnē, tomēr kopš 2016. gada 15. novembra savas ilglaicīgās uzturēšanās ārvalstīs dēļ viņš ir reģistrēts kā prombūtnē esošs.
  - Pirmās apelācijas sūdzības iesniedzēja izpildot prasības, kas tiek izvirzītas personai, lai veiktu personas kā advokāta palīga reģistrāciju; atteikuma iemeslu neesot.
  - Viņai neesot darba attiecību ar otro apelācijas sūdzības iesniedzēju, bet gan ar Džounsu Deju Frankfurtē pie Mainas.
  - Reģistrācija Advokātu palīgu reģistrā tika atteikta, jo šādas reģistrācijas nosacījums esot darbība advokātu birojā Austrijā.
- 7 Jau pirms tam, 2022. gada 1. septembrī, otrais apelācijas sūdzības iesniedzējs Džounsa Deja vārdā informēja Vīnes advokātu kolēģiju par pirmās apelācijas sūdzības iesniedzējas darba tiesisko attiecību beigām pēc 2022. gada 31. augusta.
- 8 Apelācijas sūdzības iesniedzēji par 2022. gada 6. septembra lēmumu iesniedza apelācijas sūdzību *Oberster Gerichtshof* [Augstākajā tiesā].

### Īss lūguma sniegt prejudiciālu nolēmumu motīvu izklāsts

- 9 Apelācijas sūdzības mērķis vēl ir tikai panākt “atpakaļejošu pirmās apelācijas sūdzības iesniedzējas reģistrāciju Advokātu palīgu reģistrā par laikposmu no 2022. gada 14. janvāra līdz 2022. gada 31. augustam”, tādēļ iesniedzējtiesai apstrīdētais lēmums ir jāvērtē tikai no šī aspekta. DF darba tiesiskās attiecības ar Džounsu Deju beidzās 2022. gada 31. augustā, tādēļ viņai izsniegta leģitimizācijas apliecība ar šo brīdi būtu kļuvusi spēkā neesoša. Līdz ar to pēc minētā datuma vairs nepastāvēja juridiski pamatota interese par šādas leģitimizācijas apliecības izsniegšanu. Advokātam nav patstāvīgas intereses par apmācāmā jurista reģistrāciju Advokātu palīgu reģistrā. Ņemot vērā otrās apelācijas sūdzības iesniedzēja juridiski pamatotas intereses neesamību, iesniedzējtiesa noraidīja viņa iesniegto apelācijas sūdzību.
- 10 Advokāta palīgam var būt pārstāvības tiesības tiesā un iestādēs tikai tad, ja viņš ir reģistrēts Advokātu palīgu reģistrā (*B. Fink* no: *Murko/Nunner-Krautgasser* [red.], *Anwaltliches und notarielles Berufsrecht*, § 30 RAO Rz 5). *RAO30*. panta 1. punkta pēdējā teikumā minētā “atpakaļejošā spēka piemērošana” pieteikuma iesniegšanas dienai attiecas tikai uz prakses laika ieskaitīšanu, nevis uz pārstāvības pilnvaru rašanos (*B. Fink*, turpat, Rz 4; OGH 2.10.2014, 24 Os 6/14h).
- 11 Gadījumā, ja pieteikuma iesniedzējs lēmuma pieņemšanas brīdī jau atkal ir beidzis savu darbību advokātu birojā, atpakaļejoša reģistrācija nav apsverama. Tomēr šādā situācijā ir jāatzīst pieteikuma iesniedzēja juridiski pamatotā interese par

atzinumu, ka ir bijuši izpildīti reģistrācijas nosacījumi, kas savukārt ir nosacījums prakses laika ieskaitīšanai (tā arī jau OBDK 25.10.1993, Bkv 7/92 AnwBl 1994, 531. lpp., un 30.10.1998, Bkv 5/98 AnwBl 1999, 175. lpp.). Tādēļ izskatāmajā lietā nav jāatzīst atpakaļejoša reģistrācija, bet gan ir jālemj, vai un attiecīgi kādā laikposmā bija izpildīti nosacījumi reģistrācijai Advokātu palīgu reģistrā.

- 12 Saskaņā ar RAO 30. panta 1. punktu kopsakarā ar RAO 2. panta 2. punktu, lai panāktu iekļaušanu Advokātu palīgu reģistrā, uzsākot praksi advokātu birojā Austrijā, kompetentās Advokātu kolēģijas komitejā ir jāiesniedz pieteikums, pievienojot pierādījumus par Austrijas pilsonību un Austrijas tiesību studiju pabeigšanu, turklāt prakse (apmācības laiks) ilgst piecus gadus.
- 13 Praksi, kurai ir jānotiek Austrijā, sauc arī par “pamata prakses laiku”. Līdztekus pastāv arī “pielīdzināmais prakses laiks”, kad praksei nav obligāti jānotiek tiesā, prokuratūrā vai advokātu birojā Austrijā, piemēram, tā var būt līdzvērtīga darbība ārvalstīs.
- 14 Iespēja pavadīt pielīdzināmo prakses laiku ārvalstīs tika radīta 1973. gadā; tomēr iekļaušana Advokātu palīgu reģistrā joprojām bija iespējama tikai, uzsākot praksi advokātu birojā Austrijā, jo netika izstrādāts pretējs tiesiskais regulējums. Turklāt jēdziens “prakse” ir jāsaprot kā darba vieta, ar kuru tiek izteikta ģeogrāfiska saikne ar Austriju.
- 15 Izskatāmajā lietā pirmā apelācijas sūdzības iesniedzēja bija pieņemta darbā advokātu birojā, kas dibināts saskaņā ar ASV Ohaio štata tiesībām un kam ir pārstāvniecība Frankfurtē pie Mainas, kas bija DF darba vieta. Tādējādi DF sāka praksi Vācijā. To nevar uzskatīt par praksi, kas notiek Austrijā, arī ne tad, ja darbības Austrijas tiesību jomā tiek veiktas Austrijas advokāta vadībā. Pat ņemot vērā modernās saziņas iespējas darbs, strādājot Frankfurtē pie Mainas, nevar aizstāt to saziņas ar tiesām un iestādēm intensitātes pakāpi, kādu nodrošina apmācība, kas notiek Austrijā. Maz ticams šķiet arī tas, ka pirmā apelācijas sūdzības iesniedzēja īpaši ceļotu no Frankfurtes pie Mainas, lai piedalītos lietu izskatīšanā Austrijas tiesās un iestādēs, jo īpaši, ņemot vērā faktu, ka leģitimizācijas apliecība (*kleine Legitimationsurkunde*), ko viņa vēlējās saņemt, piešķir vien ļoti ierobežotas pārstāvības tiesības. Austrijas šķīrējtiesas procesa tiesību jomā, kurā atbilstoši otrā apelācijas sūdzības iesniedzēja sniegtajai informācijai viņš pārsvarā darbojas, gan nepastāv prasība par obligātu advokāta piesaisti, tādēļ pārstāvība ar leģitimizācijas apliecību, no kuras izriet pārstāvības pilnvaras tiesā (*kleine Legitimationsurkunde*), būtu iespējama (*Rohregger* no: *Engelhart Hoffmann Lehner Rohregger Vitek*, RAO<sup>10</sup> § 15 Rz 23), tomēr šī nelielā joma nevar nodrošināt visaptverošu apmācību atbilstoši advokāta profesijas aprakstam.
- 16 Vīnes advokātu kolēģijas tīmekļa vietnē ir atrodams kritēriju katalogs darba prakses atzīšanai, no kura izriet, ka darba praksi, kas nav notikusi Austrijas advokātu birojā Austrijā, var ieskaitīt tikai pielīdzināmajā prakses laikā. Tādēļ apelācijas sūdzības iesniedzējiem bija jāzina par attiecīgo praksi. Šī kārtība šķiet

arī atbilstīga, jo pretējā gadījumā rastos neatrisināmi jautājumi, proti, kurā no ārvalstīm apmācošajam advokātam drīkst būt reģistrēts viņa birojs un atrasties advokāta palīga darba vieta – tikai ārvalstīs ar vācu valodu kā oficiālo valodu, kaimiņvalstīs, Eiropas Savienībā utt.

- 17 Turklāt arī aroduzraudzība atbalsta nepieciešamību iziet praksi Austrijā praktizējošā advokātu birojā. Proti, Advokātu kolēģijai ir ietekme tikai attiecīgajā federālajā zemē, kurā tai ir pienākums uzraudzīt un pārraudzīt savus biedrus. Tas ietver sevī arī pārbaudi, vai ir nodrošināta vajadzīgā speciālā un profesionāliem standartiem atbilstošā izglītība (*Vitek* no: *Engelhart Hoffmann Lehner Rohregger Vitek*, RAO<sup>10</sup>§ 30 Rz 3).
- 18 Advokātam ir jārūpējas par visaptverošu advokāta palīga apmācību atbilstoši advokāta profesijas aprakstam. Advokātu kolēģijas uzraudzības un pārraudzības pienākums ietver sevī arī pārbaudes pasākumus tieši pie advokāta, kuram ir jānodrošina piekļuve savam birojā kolēģijas komitejas pārbaudes struktūrām (*Gartner* no: *Murko/Nunner-Krautgasser* [red.], *Anwaltliches und notarielles Berufsrecht*, § 1 DSt Rz 186). Tas nebūtu iespējams, ja advokāta palīga darba vieta atrastos ārvalstīs.
- 19 Austrijas *Verfassungsgerichtshof* [Konstitucionālā tiesa] līdz šim nav izteikusi šaubas par atteikumu pamata prakses laikā ieskaitīt darbības ārvalstīs esošajos advokātu biros. Arī iesniedzējtiesa uzskata, ka pamata prakses laika un pielīdzināmā prakses laika nošķiršana nav neatbilstīga un tai nav šaubu par Vīnes advokātu kolēģijas izstrādātā kritēriju kataloga darba prakses atzīšanai likumību.
- 20 DF uzskata, ka ir ierobežota viņas kā darba ņēmējas pārvietošanās brīvība, jo, lai gan viņa nodarbojas tikai ar Austrijas tiesību normām, viņai tikai fiziskās klātbūtnes Vācijā dēļ esot liegts darboties pie Austrijas advokāta kā advokāta palīdzībai, un tam neesot nekāda pamatojuma. Šī jautājuma izlemšana būtiski ir atkarīga no tā, vai fakts, ka pamata prakses laikam obligāti ir jānotiek Austrijā, pārkāpj darba ņēmēju pārvietošanās brīvību arī tad, ja praktiskās apmācības laika daļu kā pielīdzināmo prakses laiku var pavadīt ārvalstīs.
- 21 DF atsaucas uz 2020. gada 17. decembra spriedumu *Onofrei* (C-218/19, EU:C:2020:1034), kas tomēr nebija par reģistrāciju Advokātu palīgu reģistrā, bet gan par piekļuvi advokāta profesijai. Tiesa tajā nosprieda, ka piekļuves advokāta profesijai nosacījumi personām, kam nav tiesību praktizēt šajā profesijā nevienā dalībvalstī, pašlaik Savienības līmenī nav saskaņoti, tāpēc dalībvalstis saglabā kompetenci definēt šos nosacījumus. No iepriekš minētā izriet, ka Savienības tiesību normas neliedz piemērot tādu dalībvalsts tiesisko regulējumu, kas piekļuvi advokāta profesijai pakārto par vajadzīgām atzītu zināšanu un prasmju esamībai. Tomēr šīs dalībvalstu pilnvaras jāsteno, ievērojot Līgumā par Eiropas Savienības darbību garantētās pamatbrīvības.
- 22 Tiesa jau 1995. gada 30. novembra spriedumā *Gebhard* (C-55/94, EU:C:1995:411) ir nospriedusi, ka valsts tiesību normas, kas ierobežo piekļuvi

konkrētai profesijai, principā ir pieļaujamas, tomēr tās jāpiemēro nediskriminējošā veidā. Valsts īstenotiem pasākumiem šajā ziņā ir jāatbilst četriem nosacījumiem:

- tie jāpiemēro nediskriminējošā veidā,
  - tiem jābūt pamatoti ar primāriem vispārējo interešu apsvērumiem,
  - tiem jābūt piemērotiem, lai sasniegtu noteikto mērķi,
  - tie nedrīkst pārsniegt mērķa sasniegšanai nepieciešamo.
- 23 Turklāt Tiesa spriedumā C-218/19 ir atzinusi, ka, pirmkārt, patērētāju aizsardzība, un, otrkārt, pareiza tiesvedība ir mērķi, kas var tikt uzskatīti par primāriem vispārējo interešu apsvērumiem, kuri var attaisnot gan pakalpojumu sniegšanas brīvības ierobežojumu, gan arī darba ņēmēju brīvas pārvietošanās un brīvības veikt uzņēmējdarbību ierobežojumus.
- 24 Izskatāmajā lietā izšķiroša nozīme ir tam, vai valsts tiesību norma, kas nosaka, ka apmācāmajam noteikta daļa prakses laika obligāti ir jāpavada Austrijā (“pamata prakses laiks”), pārkāpj darba ņēmēju pārvietošanās brīvību, ja pārējā prakses laika daļa (“pielīdzināmais prakses laiks”) jebkurā gadījumā var tikt pavadīta ārvalstīs.
- 25 Iesniedzējtiesa uzskata, ka šāda nošķiršana ir atbilstīga un tā ir saderīga ar Savienības tiesību normām. Saskaņā ar *Europäisches Rechtsanwaltsgesetz* [Eiropas advokatūras likuma] (*EIRAG*) 18. panta 1.punktu, ar ko Austrijas tiesībās ir transponētas Savienības tiesību normas, Advokātu reģistrā ir jānorāda, kurš kā Eiropas advokāts Austrijā ir vismaz trīs gadus efektīvi un regulāri veicis profesionālās darbības Austrijas tiesību jomā, to skaitā Savienības tiesību jomā. Tādējādi atbilstoši Savienības tiesībām ir jāpārziņa ne tikai vietējās tiesību normas, bet uz vietas ir arī jāveic profesionālā darbība. Profesionālā darbība, kas veikta tikai ārvalstīs, neizpilda šo prasību. Iemesls ir acīmredzams, ka tikai tādējādi var tikt iegūta vajadzīgā praktiskā pieredze, lai varētu strādāt advokāta profesijā Austrijā. Ja tas attiecas uz advokātiem, tad tam jāattiecas arī uz advokātu palīgiem.